

ВІДГУК

офіційного опонента - доктора юридичних наук, доцента Кобзевої Тетяни Анатоліївни - на дисертацію Шурка Олега «Адміністративно-правове забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Від моменту набуття Україною незалежності її система правосуддя постійно перебуває у стані реформування. У зв'язку з нестабільною соціально-економічною ситуацією в Україні суспільство покладає особливо великі надії на судову владу, як гаранта захисту прав і основоположних свобод громадян. На даний час забезпечення безпеки приміщень судів, органів та установ системи правосуддя, забезпечення особистої безпеки суддів та членів їх сімей, працівників суду, забезпечення у суді безпеки учасників судового процесу має бути пріоритетним завданням держави, адже без належної організації безпечної роботи судів про належне здійснення функції правосуддя та про забезпечення ефективності судової системи не можна говорити. Сьогодні становлення та розвиток Служби судової охорони в Україні, яка має забезпечити безпечну роботу судів відбувається досить повільно, при мінімальній нормативній базі, що, беззаперечно, не є позитивним.

Слід констатувати, що проблематика забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах, яка здебільшого покладена на Службу судової охорони є новою для вітчизняного законодавства та юридичної науки. На даний час існує незначна кількість законодавчих актів, які регламентують діяльність Служби судової охорони, а також відсутні ґрунтовні наукові роботи, які присвячені дослідженню зазначеної проблематики. Саме тому, актуальність обраної теми дисертаційного дослідження визначається необхідністю вдосконалення адміністративно-правового забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах та приведення їх у відповідність із європейськими стандартами.

Враховуючи вищевикладене та зважаючи на відсутність комплексного ґрунтового дослідження даної проблеми в науці адміністративного права,

вивчення питань адміністративно-правового забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах є важливим та необхідним дослідженням для вдосконалення правового регулювання в даній сфері.

Дисертація О.І. Шурка виконана відповідно до Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», затвердженої Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015; Стратегії реформування державного управління України на 2016–2020 роки, затвердженої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474-р; Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки, схваленої Указом Президента України від 20 травня 2015 року № 276/2015; Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016–2020 роки, затвердженої постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 3 березня 2016 р., плану науково-дослідної роботи Інституту права та суспільних відносин Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна» за темою «Адміністративно-правове регулювання суспільних відносин» (номер державної реєстрації 0107U008696).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій.

Надане на рецензування дисертаційне дослідження є першою фундаментальною та комплексною роботою, присвяченою визначенню адміністративно-правового забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах, а також виробленню пропозицій щодо їх покращення на підставі запозичення зарубіжного досвіду. Розглянувши дисертацію, можна зробити висновок, що автор дійсно провів ґрунтовне комплексне наукове дослідження, що відповідає поставленим меті та завданням.

Високий ступінь обґрунтованості результатів дослідження зумовлено досить раціональною та внутрішньо узгодженою структурою дисертаційної роботи. Загальна структура роботи в цілому є логічною, послідовною, раціональною, обґрунтованою предметом, метою та завданнями дослідження. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, поділених на десять підрозділів, висновків й списку використаних джерел.

Мета дисертаційного дослідження і сформульовані відповідно до неї задачі дозволили дисертанту на основі аналізу чинного законодавства України та узагальнення практики його реалізації, вивчення наукових розробок визначити адміністративно-правове забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах.

Методологічну основу дисертації становить сукупність загальнонаукових і спеціальних методів та прийомів наукового пізнання. Так, у дисертаційній роботі було використано низку методів, які дозволили комплексно підійти до визначення сутності та особливостей адміністративно-правового забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах, а саме: логіко-семантичний метод, метод документального аналізу, формально-юридичний метод, порівняльно-правовий метод, метод прогнозування.

Науково-теоретичне підґрунтя дослідження склали праці фахівців із галузей адміністративного, кримінального, цивільного права тощо. Окрім того, було використано здобутки науковців з інших галузевих дисциплін, зокрема: теорії держави і права, філософії, соціології тощо. Нормативною основою дослідження є Конституція України, кодифіковані нормативно-правові акти, інші закони та підзаконні акти, нормами яких прямо чи опосередковано визначаються правові засади адміністративно-правового забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах. Інформаційну та емпіричну основу дисертації становлять узагальнення практики діяльності Служби судової охорони, довідкові видання, статистичні матеріали, а також власний практичний досвід роботи в судовій системі.

Фундаментальність та комплексність роботи проявляється у всебічному та поступовому вивченні дисертантом предмету дослідження. Починаючи роботу з визначення поняття громадського порядку як об'єкта адміністративно-правової охорони та відзначення його особливостей, автор поступово переходить до визначення правових засад забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах та визначає місце поміж них адміністративно-правового регулювання. В подальшому, автор доцільно окреслює завдання

функції, компетенцію та повноваження Служби судової охорони та визначає особливості юридичної відповідальності працівників Служби судової охорони. На завершення автор узагальнює зарубіжний досвід охорони та підтримання громадського порядку в судах, визначає можливості його використання в Україні та окреслює перспективні напрямки вдосконалення адміністративного законодавства, яке регламентує здійснення охорони та підтримання громадського порядку в судах.

Викладені в дисертації погляди автора на проблеми становлення та розвитку адміністративно-правового забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах є достатньо обґрунтовані, зроблені висновки та визначені поняття мають відповідний ступінь наукової новизни. Всебічність зробленого аналізу підтверджується достатньою кількістю використаних автором наукових, інформаційних та правових джерел.

Наукова новизна дисертації полягає в тому, що вона є однією з перших спроб комплексно, за допомогою використання сучасних методів наукового пізнання та спираючись на існуючі здобутки вітчизняних правників, визначити сутність та розкрити особливості адміністративно-правового забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах, а також з урахуванням вітчизняного та зарубіжного досвіду визначити напрямки вдосконалення відповідного адміністративного законодавства. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень та висновків, запропонованих особисто здобувачем.

До найбільш вагомих результатів дисертаційного дослідження можна віднести:

- 1) надання авторського визначення поняттю «громадський порядок як об'єкт адміністративно-правової охорони», під яким пропонується розуміти такий стан суспільних відносин, що склався внаслідок регулятивного впливу на них правових та інших соціальних норм, який визначає режим поведінки суб'єктів у громадських місцях з метою забезпечення безпеки життя та здоров'я людей, поваги їх честі та гідності, нормального функціонування державних та

громадських інститутів, збереження власності та підтримання громадського спокою (с.67);

2) на основі дослідження норм Кримінального кодексу України автором сформовано такі види кримінальних проступків, за вчинення яких співробітники Служби судової охорони несуть відповідальність як представники спеціально уповноважених органів державної влади з правоохоронними функціями: 1) корупційні правопорушення (статті 368, 368-2, 368-5, 366-1, 369-2, 370 Кримінального кодексу України); 2) кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності (статті 364, 364-1, 365, 365-2, 366, 367 Кримінального кодексу України); 3) злочини проти правосуддя (статті 380 та 381 Кримінального кодексу України); 4) інші кримінальні правопорушення та встановлено, що співробітники Служби судової охорони є загальними суб'єктами кримінальної відповідальності, але за окремі склади злочинів притягуються до відповідальності як спеціально уповноважені суб'єкти, оскільки наділені додатковими повноваженнями у сфері правоохоронної діяльності, зокрема щодо надання публічних послуг (с.130-131);

3) обґрунтування позиції про необхідність та доцільність прийняття Закону України «Про Дисциплінарний статут Служби судової охорони», що обґрунтовується тим, що при застосуванні дисциплінарної відповідальності до співробітників Служби судової охорони за порушення службової дисципліни застосовуються норми Дисциплінарного статуту Національної поліції України і ця обставина обумовлює спеціальний порядок застосування даного виду юридичної відповідальності, оскільки порушники несуть відповідальність не за нормами Кодексу законів про працю, а за спеціальним законодавством (с. 131);

4) дисертантом цілком логічно наголошено на тому, що організаційно-штатна структура територіальних органів Служби судової охорони остаточно сформована не в усіх регіонах і перебуває на стадії свого становлення. Запропоновано найближчим часом розробити Положення про організаційно-штатну структуру Служби судової охорони, яке повинен містити норми про: 1)

її правовий статус, систему, принципи діяльності, координацію та взаємодію; 2) організаційно-штатну структуру та підпорядкування підрозділів; 3) порядок організації та здійснення управління Службою; 4) фінансове та матеріально-технічне забезпечення діяльності Служби (с. 132-133);

5) вказано на необхідність прийняття Концепції з питань забезпечення громадського порядку в судах, що означає виробити основоположні, засадничі ідеї, на яких ґрунтуватиметься дана діяльність, сформулювати її пріоритети і перспективи розвитку. Обґрунтовано, що у вказаній концепції варто: по-перше, визначити проблеми та виклики, що існують сьогодні у сфері діяльності служби судової охорони; по-друге, сформулювати мету концепції та завдання, які необхідно вирішити для її досягнення; по-третє, визначити основні напрямки, в яких має реалізовуватися дана концепція, це, зокрема: а) вироблення підходів до оцінки ризиків та загроз, що виникають у досліджуваній сфері; б) вирішення питань кадрового забезпечення Служби судової охорони; в) матеріально-технічне забезпечення даного судового органу та ін. (с. 177-178).

Не менш важливими для покращення адміністративно-правового забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах є й інші висновки, зроблені автором дисертації.

Апробація роботи. Основні результати дисертаційного дослідження викладені у п'яти наукових статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях. Вивчення дисертаційного дослідження та його автореферату дає підстави для твердження про ідентичність змісту автореферату й основних положень дисертації. Оформлення дисертаційного дослідження зауважень не викликає.

Усе вищезазначене дозволяє зробити висновок, що дисертаційне дослідження Шурка О.І. написане на високому теоретичному рівні, має значну наукову та практичну цінність. Автором сформульовані положення, що мають важливе значення для вдосконалення адміністративно-правового забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах. Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони становлять як науково-

теоретичний, так і практичний інтерес у науково-дослідній сфері, у правотворчості, у правозастосовчій діяльності компетентних суб'єктів, а також у навчальному процесі вищих навчальних закладів.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Поряд з позитивною в цілому оцінкою дисертації Шурка О.І., вважаю доцільним висловити критичні зауваження щодо окремих її положень і висновків.

1. Потребує уточнення висновок автора, що громадський порядок є необхідною умовою для: а) нормального спілкування людей, безпечної та безперешкодної реалізації ними своїх прав та обов'язків; б) належного виконання органами публічної влади та їх посадовими особами своїх завдань і функцій (с. 67). Адже, «громадський порядок» можна розглядати як в широкому, так і у вузькому значенні. У широкому значенні громадський порядок може бути необхідною умовою для успішного розвитку суспільства загалом, ефективного функціонування його соціальних інститутів і всієї політичної системи тощо. У вузькому ж значенні громадський порядок може бути необхідною умовою для забезпечення громадян можливістю користуватися правами, що їм належать, захисту їхнього життя і здоров'я, честі, гідності та майна в конкретному місці, зокрема і в суді. У зв'язку з цим, розкриттю сутності та особливостей громадського порядку в судовій системі автору доцільно було приділити більше уваги.

2. У підрозділі 1.3., присвяченому правовим засадам забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах та місцю серед них адміністративно-правового регулювання, автором надається визначення принципам забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах (с. 57). Проте, теоретична та практична значимість роботи була б суттєво більшою, якби автор виокремив та охарактеризував не лише загальні, а й спеціальні принципи забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах, навів їх класифікацію та особливості реалізації.

3. У розділі 2 «Адміністративно-правовий статус служби судової охорони» автором розглядаються завдання, функції, компетенція та повноваження

Служби судової охорони, особливості юридичної відповідальності працівників та організаційно-штатна структура Служби судової охорони (с. 12). Проте, вважаємо, що актуальним та слушним в даному розділі було б розглянути правові гарантії, які надаються відповідній категорії працівників, зокрема у сфері соціального та правового захисту працівників Служби судової охорони.

4. Автором наголошується на тому, що завдання Служби судової охорони, які визначені у Законі України «Про судоустрій та статус суддів», а також у Положенні про Службу судової охорони, не є вичерпними та мають бути розширені, враховуючи положення Законів України «Про Національну поліцію», «Про охоронну діяльність», «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України», «Про Вищий антикорупційний суд», «Про звернення громадян», «Про доступ до публічної інформації», «Про інформацію», «Про очищення влади» та ряду інших нормативних актів (с. 129). Однак, автором в цьому аспекті не надаються конкретні пропозиції щодо розширення законодавчо закріпленого переліку завдань Служби судової охорони.

5. Автор акцентує увагу на тому, що за вчинення адміністративних правопорушень співробітники Служби судової охорони несуть дисциплінарну відповідальність відповідно до Дисциплінарного статуту Національної поліції України, крім випадків, передбачених Кодексом України про адміністративні правопорушення, що, з одного боку, є особливістю цього виду відповідальності, з іншого, - призводить до конкуренції правових норм (с. 131), що потребує від автора додаткового обґрунтування.

Водночас, наведені зауваження та дискусійні положення у цілому не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації, яка носить самостійний і творчий характер, має наукову і практичну цінність.

Загальний висновок. Усе викладене дає підстави для висновку про те, що дисертаційне дослідження Шурка Олега Івановича «Адміністративно-правове забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах» є завершеною працею. Враховуючи досягнення автором мети та задач

дослідження, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати щодо розкриття сутності та особливостей адміністративно-правового забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах, беручи до увагу те, що у роботі наведено висновки, які сприятимуть вдосконаленню охорони та підтримання громадського порядку в судах, можна відзначити, що дисертація Шурка Олега Івановича відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

**доцент кафедри
адміністративного, господарського права
та фінансово-економічної безпеки
Навчально-наукового інституту права
Сумського державного університету,
доктор юридичних наук, доцент**

Кобзева Т.А.

Т. А. Кобзева

